

Delftse studiebijsluiters

De minister heeft deze week plechtig de studiebijsluiters van de TU Delft onthuld.¹ Zo kan ik als zesde-klasser vwo in één oogopslag de kengetallen van een Delftse bacheloropleiding met die van dezelfde bacheloropleidingen van andere onderwijsinstellingen vergelijken. Wat heeft de minister onthuld? Ik heb het gevoel dat het de nieuwe kleren van de keizer zijn: het heeft niks om het lijf. Je staat versted van zoveel universitaire onzorgvuldigheid. Maar ik raak ook verontwaardigd over de minachting die daaruit spreekt: dat ik als aanstaande student met zulke nietszeggende voorlichting word afgescheept.

1. Vergelijkbaarheid

Elke TUD-opleiding biedt een tabel in twee kolommen. Links de kengetallen van de eigen bacheloropleiding en rechts het gemiddelde kengetal van dezelfde opleiding aan alle Nederlandse onderwijsinstellingen (inclusief de TUD) tezamen. Maar bij sommige TUD-opleidingen wordt vermeld dat deze uitsluitend in Delft en dus verder nergens anders in Nederland wordt aangeboden. Dat geldt bijvoorbeeld voor *Technische Bestuurkunde*.² Ik zou dus mogen verwachten dat de kengetallen in de tweede kolom gelijk zijn aan die van de eerste, maar bij sommige kengetallen is dat niet het geval. Men neemt niet de moeite uit te leggen hoe dat kan. Ik had het overigens duidelijker gevonden als men de rechterkolom gewoon leeg had gelaten, vergezeld van een voetnoot dat er geen zusteropleidingen in den lande bestaan.

Ik kijk vervolgens naar de (voltijdse) Delftse bacheloropleiding *Bouwkunde*.³ De linkerkolom wijkt af van de rechter, dus er zijn blijkbaar ook andere bacheloropleidingen Bouwkunde in Nederland. Maar ik zou wel graag willen weten of de rechter kengetallen uitsluitend de (voltijdse) *universitaire* bacheloropleidingen Bouwkunde betreffen of ook de *hbo-opleidingen*. Evenmin wordt vermeld of in de rechterkolom ook *deeltijdse* bacheloropleidingen zijn meegerekend.

2. Tabel versus toelichting

Elke opleidingstabel biedt een hyperlink naar een toelichting, die voor alle opleidingen identiek is.⁴ Zowel in de tabellen als in de toelichting worden acht kengetallen onderscheiden, maar er zijn drie discrepanties:

- Het tweede kengetal van de opleidingstabel betreft *Opleiding Opnieuw Kiezen* (welke percentage van de geënquêteerde studenten zou, achteraf gezien, opnieuw zijn keuze op deze opleiding aan deze onderwijsinstelling laten vallen?). In de toelichting wordt dit kengetal buiten beschouwing gelaten.
- Het zevende kengetal van de toelichting luidt *Doorstuderen* (het percentage studenten dat deze bacheloropleiding start en dat na afloop een vervolgopleiding gaat doen, bijvoorbeeld een masteropleiding). Dit kengetal is niet in de Delftse opleidingstabellen opgenomen.
- De meest storende discrepantie tussen tabel en toelichting betreft echter het *Opleidingsrendement* van de driejarige universitaire bacheloropleiding. Volgens de opleidingstabel gaat het om het percentage van de aankomende studenten dat *in of binnen 4 jaar* een bachelordiploma haalt, maar volgens de toelichting betreft dit kengetal het studiesucces *in of binnen 5 jaar*.

3. Knullige definities

Bij lezing van de opleidingstabel en de bijbehorende toelichting blijkt dat men mijn kritische zin wel heel laag aanslaat. Bij gebrek aan adequate definities ben ik niet bereid de aangeboden kengetallen voor zoete koek te slikken. Ik blijf namelijk met de volgende vragen zitten:

- *Aantal eerstejaars* (het aantal studenten dat op 1 oktober voor de eerste keer staat ingeschreven bij deze bacheloropleiding). Gaat het dus om de voltijdse studenten? Inclusief alle studenten die zijn omgezwaaid uit andere bacheloropleidingen binnen deze of andere onderwijsinstellingen? Of worden studenten die deze opleiding reeds elders in het w.o. of hbo gevolgd hebben, niet meegeteld?
- *Contacttijd Eerstejaars* (uitgedrukt in het aantal klokuren onderwijs per lesweek in het eerste jaar). Gaat het om het gemiddeld aantal klokuren, gerekend over 42 weken? Gaat het om de reguliere onderwijscontacturen of ook om tentamencontacturen en studieloopbaanbegeleiding? Gaat het om

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw/nieuws/2013/04/15/bussemaker-onthult-eerste-universitaire-studiebijsluiters.html>

² <http://www.tudelft.nl/studeren/bacheloropleidingen/overzicht-opleidingen/technische-bestuurkunde/studie-in-cijfers/>

³ <http://www.tudelft.nl/studeren/bacheloropleidingen/overzicht-opleidingen/bouwkunde/studie-in-cijfers/>

⁴ <http://www.tudelft.nl/studeren/bacheloropleidingen/studie-in-cijfers/>. Er wordt tevens verwezen naar een uitgebreidere toelichting op de website <http://www.studiekeuze123.nl/studieincijfers>, maar daar worden uitsluitend de opleidingstabellen van hbo-opleidingen behandeld.

rechtstreeks contact met onderwijsgeevenden, of ook om onbegeleide uren in de computerleerzaal en om onbegeleide groepsbijeenkomsten? Mijn argwaan wordt vergroot door het feit dat zes Delftse opleidingstabellen een torenhoog kengetal tussen 28 en 31 klokuren vermelden. Volgens mij had de TU Delft dit niet mogen laten passeren zonder de bijbehorende definitie in de toelichting op te nemen.

- *Doorstroom naar Tweede Jaar* (hoeveel procent van de studenten die aan deze opleiding begonnen zijn, gaat door naar het tweede jaar binnen dezelfde opleiding). Gaat het dus om het percentage herinschrijvers, oftewel het oorspronkelijke aantal eerstejaars minus het aantal studenten dat in of binnen het eerste jaar de opleiding verlaten heeft? Zo ja, zou men hierbij dan niet moeten aantekenen dat lang niet alle herinschrijvers het eerstejaarsprogramma voltooid hebben (en dat het dus om het tweede inschrijvingsjaar en niet om het tweede cursusjaar gaat)?
- *Studieswitch*: het percentage studenten dat deze bacheloropleiding gestart is en dat na één jaar bij een andere opleiding van dezelfde onderwijsinstelling staat ingeschreven. Gaat het dus om het percentage studenten dat omzwaait en dus uiterlijk 1 oktober bij een andere opleiding van dezelfde instelling staat ingeschreven?
- *Opleidingsrendement*: het percentage studenten dat deze universitaire bacheloropleiding gestart is en dat in of binnen vier (?) jaar een bachelordiploma binnen het hoger onderwijs behaalt. Ik kan het bijna niet geloven. Persoonlijk ben ik vooral geïnteresseerd in het rendement binnen de desbetreffende universitaire opleiding: hoeveel kans hebben aankomende studenten dat ze *in deze opleiding* met maximaal één jaar studievertraging het bachelordiploma halen? Maar begrijp ik het nou goed dat in dit kengetal elk bachelordiploma wordt meegeteld, ongeacht de opleiding en de instelling, en zelfs als het een hbo-diploma is?
- Ik kom rechtstreeks uit het vwo en eigenlijk wil ik dus weten wat mijn kansen zijn in de desbetreffende bacheloropleiding. Zijn de percentages Doorstroom, Studieswitch en Opleidingsrendement berekend over de rechtstreekse aansluiters uit het vwo? Ik vrees van niet: vermoedelijk is $100\% = \text{Aantal Eerstejaars zoals eerder gedefinieerd}$. But there is a hole in my bucket, dear Liza: ik moet dan eerst weten hoe Aantal Eerstejaars precies gedefinieerd is.

4. De betrouwbaarheid van de arbeidsmarktgegevens

Het laatste kengetal betreft *Arbeidsmarkt*: het percentage studenten dat binnen 1,5 jaar na het afronden van een Msc-opleiding een baan op niveau heeft gevonden. Volgens de opleidingstabel *Technische Bestuurskunde* is dat percentage 100%.⁵ Ik vrees dat hier gebluft wordt. In de eerste plaats betwijfel ik dat dit kengetal op empirische gegevens berust. Een masteropleiding Technische Bestuurskunde wordt niet aangeboden. Een onderzoek naar de arbeidsmarkt kansen is dus heel bewerkelijk, want de bezitters van een bachelordiploma Technische Bestuurskunde hebben toegang tot een hele waaier van masteropleidingen, zowel in Delft als in andere onderwijsinstellingen. In de tweede plaats waag ik te betwijfelen dat het resulterende percentage 100% zal zijn: zouden er niet een paar bezitters van een masterdiploma ongelukkig terechtkomen? Die twijfel wordt versterkt door de opleidingsbrochure Technische Bestuurskunde:⁶ ‘Na afronden van je studie heb je goede vooruitzichten op de arbeidsmarkt: 86% heeft binnen 2 maanden na afstuderen een baan.’ Zouden zestien maanden later welgeteld *alle* bezitters van een masterdiploma *een baan op niveau* hebben gevonden? Ik zou graag in de toelichting bevestigd willen zien dat het hier om een empirisch gefundeerd kengetal gaat.

5. Nogmaals: vergelijkbaarheid

Uit mijn opmerkingen ad 4 komt naar voren dat het kengetal *Arbeidsmarkt* een onbetrouwbare indruk maakt. Dat komt onder meer doordat het kengetal onvoldoende gedefinieerd is. Wordt in de linkerkolom gepercenteerd op de verzameling studenten die zowel het bachelordiploma van de desbetreffende TUD-opleiding behaald heeft als ook één of ander masterdiploma in enige onderwijsinstelling (zolang het maar als Master of Science te boek staat)? Zo ja, in hoeverre kan ik ervan op aan dat het corresponderende percentage in de rechterkolom op basis van de zelfde definitie berekend is? En hoe kan het dat het rechter kengetal bij alle TUD-opleidingen exact op 92% uitkomt? In de toelichting word ik daarover in het onzekere gelaten.

Een soortgelijke onzekerheid geldt voor het kengetal *Contacttijd Eerstejaars*. Is de contacttijd in de linkerkolom op dezelfde definitie gebaseerd als die in de rechterkolom? Ik vrees van niet. Is dat de reden

⁵ <http://www.tudelft.nl/studeren/bacheloropleidingen/overzicht-opleidingen/technische-bestuurskunde/studie-in-cijfers/>

⁶ http://www.tudelft.nl/fileadmin/UD/MenC/Support/Internet/TU%20Website/TU%20Delft/Images/Studeren/Bacheloropleidingen/Brochures_bacheloropleidingen/BSc_flyer_TB.pdf

dat het rechter kengetal door geen van de TUD-opleidingen is ingevuld?

Ten slotte nog iets over de bacheloropleiding *Nanobiologie* (joint degree TUD/EUR). De desbetreffende opleidingstabel is geheel blanco gelaten om reden dat het om een nieuwe opleiding gaat die pas op 1 september gestart is. Waarom heeft men niet de moeite genomen in elk geval de kengetallen Aantal Eerstejaars en Contacttijd Eerstejaars in te vullen?

6. Conclusie

De TU Delft heeft een loffelijke poging ondernomen om haar bacheloropleidingen van een beknopte studiebijsluiters te voorzien en om aanstaande studenten zodoende te ondersteunen bij hun studiekeuze. Maar zolang die bijsluiters niet van een behoorlijke toelichting zijn voorzien, zijn ze voor aanstaande studenten van nul en gener waarde.⁷

Wes Holleman

weblog onderwijs 17-4-2013

<http://www.onderwijsethiek.nl>

⁷ Zie ook de eerdere recensie van het *Pilotproject Studiebijsluiters* voor hogescholen. URL: <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/onleesbare-studiebijsluiters> (21/6/2012)